

Aan de gemeenteraad

Datum : 1 mei 2018
Zaaknummer : 252889
Contactpersoon : Clemens Berntsen
Telefoonnummer : 026 3775020

Onderwerp: Voortgangsrapportage DIFTAR

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de huidige stand van zaken rond de invoering van DIFTAR..

Inleiding

In het besluit van 25 september 2017 is door u een aantal voorwaarden gesteld die nader ingevuld dienen te worden. Volgens de huidige planning kan de uitwerking van deze voorwaarden in juni aan u ter beoordeling worden voorgelegd. In de voorbereiding lopen we op dit moment tegen een aantal complexe, hardnekkige ontwikkelingen aan waarover we u in deze brief nader willen informeren.

Ontwikkelingen, aanpak en risico's

Op de belangrijkste onderwerpen wordt hieronder de huidige stand van zaken geschetst. Een deel van de risico's is bij de besluitdocumenten vorig jaar reeds gemeld, recente ontwikkelingen leiden tot nieuwe of voortschrijdende inzichten.

- Inzameling PMD-afval

In de afgelopen periode zijn we geconfronteerd met een verdere toename van vervuiling van de PMD-fractie (plastic, metaalverpakkingen, drankkartons). Over deze problematiek hebben wij u in de tweede Turap van 2017 al geïnformeerd. Doordat er veel afkeur heeft plaatsgevonden kon PMD niet tegen opbrengsten worden afgezet zoals begroot, maar diende te worden afgevoerd naar de verbrandingsoven. Voor 2018 leidt dit naar verwachting tot een financieel nadeel van € 470.000. Inspanningen die we in de afgelopen periode hebben gepleegd om deze vervuiling tegen te gaan, hebben nog niet geresulteerd in substantiële verbetering van de situatie. Vanzelfsprekend blijven wij ons inspannen om de vervuiling van PMD te reduceren.

Er wordt nu al veel restafval in de PMD-containers aangeboden,. De verwachting is dat na invoering van een prijsprikkel (DIFTAR), deze vervuiling nog verder zal toenemen. Deze ontwikkeling is zowel financieel als vanuit milieuoogpunt ernstig. Deze problematiek speelt overigens niet alleen in Arnhem, dezelfde problemen spelen ook in de rest van Nederland. Er wordt op landelijk niveau dan ook intensief overleg gevoerd over maatregelen, zowel op producenten- als verwerkersniveau.

De huidige onduidelijke situatie rond acceptatie en verwerking van PMD leidt tot grote financiële risico's. Voorlopig blijven we inzetten op het verbeteren van de kwaliteit met het huidige inzamelsysteem.

- Invoering Omgekeerd Inzamelen (OI) in de binnenstad

De invoering van OI in de binnenstad vraagt, gezien de speciale kenmerken van dit gebied, om maatwerk en staat gepland voor 1 oktober 2018. Daarmee is de gehele stad over op het systeem en kan ook in de binnenstad DIFTAR worden ingevoerd. Om binnenstadondernemers te faciliteren bestaat de wens om hen de mogelijkheid te bieden een deel van het bedrijfsafval aan te bieden in de ondergrondse containers. Dit is een complex vraagstuk, dat een intensieve begeleiding vraagt. Naar verwachting is deze opschaling met bedrijfsafval niet voor 1 januari 2019 gereed. Als de inzameling van huishoudelijk afval met behulp van zakken stopt en de bedrijfscontracten nog niet in voldoende mate geregeld zijn, wordt dumping van bedrijfsafval, aangeboden in zakken, een risico. Dit zal leiden tot verrommeling van de binnenstad.

- Opheffing last onder dwangsom (privacy-discussie)

Een definitief bestuurlijk besluit ten aanzien van de invoering van DIFTAR is een voorwaarde voor de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) om over te gaan tot opheffing van de opgelegde last onder dwangsom. Deze opheffing van de last is noodzakelijk om de ondergrondse containers weer af te kunnen sluiten en met een pas toegankelijk te maken. Dit toegangscontrolesysteem dient minimaal drie maanden voor de invoering van DIFTAR, dus vanaf oktober 2018, beschikbaar te zijn om intensief getest te kunnen worden. Om dit traject voor invoering in 2019 te kunnen realiseren is een instemmend DIFTAR-besluit voor de zomer nodig. Vindt bestuurlijke behandeling pas in september plaats, dan is realisatie van DIFTAR voor 1 januari 2019 niet meer mogelijk.

Het besluit tot opheffen van de last en toetsing van DIFTAR als rechtmatige grondslag hiervoor, zal waarschijnlijk opnieuw juridisch worden aangevochten. De behandeling van dit verzoek zal dan op zijn vroegst in 2019 plaatsvinden, de uitkomst is ongewis. Deze juridische procedure zal naar verwachting weer over een lange periode gaan slepen (bezwaar en beroep) en het inmiddels ingezette traject van DIFTAR continu in een negatief of verdedigend daglicht blijven stellen.

- Beperkte prepaid-mogelijkheden huidig registratiesysteem

De vlucht die de privacydiscussie over het gebruik van de afvalpas in de afgelopen jaren heeft genomen, heeft geleid tot nieuwe inzichten over wenselijkheid en noodzaak van gegevensregistratie.

Systeemoplossingen die hieraan zouden kunnen bijdragen, bijvoorbeeld het gebruiken van een prepaid-pas om individuele stortingen anoniem af te rekenen, kunnen binnen het huidige technische platform helaas slechts beperkt worden toegepast. Er bestaat daarnaast een (te beperken) risico op fraude bij het faciliteren van een prepaid-mogelijkheid binnen het huidige systeem.

- Passende GFT-oplossing hoogbouw

U heeft gevraagd om passende oplossingen in praktijk te brengen voor GFT-scheiding in de hoogbouw. Zoals vorig jaar al gemeld is GFT-inzameling bij hoogbouw complex en er wordt momenteel veel landelijk onderzoek verricht naar methodieken en succesfactoren.

Datum : 1 mei 2018
Zaaknummer : 252889
Pagina : 3

Een eenduidige oplossing is er momenteel nog niet. Om kapitaalvernietiging te voorkomen en te kunnen leren van deze landelijke experimenten, kiezen we er voor, zoals eerder met u gedeeld, om dit traject facultatief in te steken: daar waar de behoefte vanuit de meerderheid van bewoners van een complex ontstaat, gaan we dit faciliteren.

Om te voorkomen dat er te veel vervuiling van de GFT-fractie optreedt, dienen de te plaatsen GFT-containers uitsluitend te openen te zijn met de afvalpas. Zoals eerder aangegeven kan dit pas uitgevoerd worden na het opheffen van de last onder dwangsom, op zijn vroegst vanaf 1 oktober 2018. Parallel aan de pilots die momenteel worden opgezet, wordt aan de hand van een behoeftepeiling bepaald hoeveel inzamelmiddelen hiervoor nodig zijn. Op dit moment is de vraag van (hoogbouw)inwoners naar GFT-scheiding nog maar zeer beperkt.

Bij een instemmend DIFTAR-besluit in juni, zal de vraag naar GFT-voorzieningen toenemen en wordt naar verwachting de aanbestedingsgrens voor deze inzamelmiddelen overschreden. Dit aanbestedingstraject wordt nu voorbereid, maar zal pas worden opgestart na het definitieve besluit tot invoering van DIFTAR. Na afronding van het aanbestedingstraject zullen de containers op volgorde van aanvraag worden geplaatst. Dit betekent dat niet op elke hoogbouwlocatie een collectieve voorziening gerealiseerd zal zijn op 1 januari 2019.

- Kwaliteit openbare ruimte/aanbiedgedrag

We signaleren dat de kwaliteit van de openbare ruimte na het openzetten van de containers in juli 2017 is teruggelopen. Het heeft geleid tot meer bijplaatsingen en dumpingen bij ondergrondse containers. Een ander verontrustend signaal is de toename van de hoeveelheid (rest)afval die wordt ingezameld: over de eerste drie maanden van 2018 gaf dit een stijging van ruim 8% in vergelijking met 2017 te zien. De verwachting dat de hoeveelheid restafval verder zou dalen na invoering van omgekeerd inzamelen en betere afvalscheiding zien we voorlopig niet terug in de cijfers.

We ontvangen geluiden uit de wijken, van de teams leefomgeving en afvalcoaches, dat veel mensen de veranderingen te snel vinden gaan en meer tijd wensen voor gewenning en implementatie van nieuwe inzamelsystemen.

Nader onderzoek moet uitwijzen of het openzetten van containers heeft geleid tot meer bedrijfsafval of afval uit andere gemeenten. Mogelijk zijn er ook andere oorzaken voor het toenemen van de vervuiling, bijvoorbeeld het minder aanwezig zijn van afvalcoaches in 'moeilijke' wijken of vervuiling die vervuiling aantrekt. Met de invoering van DIFTAR en het opnieuw afsluiten van de containers, zal de druk op de kwaliteit van de openbare ruimte verder toenemen.

Conclusies en overweging

Zoals geschetst is het in beginsel nog altijd haalbaar om de technische voorwaarden te creëren voor invoering van DIFTAR per 1 januari 2019. Dit lukt echter alleen als zich in de verdere uitwerking van de geschetste trajecten geen tegenvallers meer voordoen. De implementatie van DIFTAR betreft zoals hiervoor beschreven een complex proces, waarbij uitwerkingen vaker tegen- dan meevallen. Uiteraard blijft de implementatie onze constante aandacht houden en zetten we constant in op verbetertrajecten en anticiperen op nieuwe ontwikkelingen.

Als DIFTAR per 1/1/19 wordt ingevoerd, dan moet in elk geval rekening gehouden worden met de volgende omstandigheden:

- PMD probleem is nog niet onder controle;
- GFT-hoogbouw-voorzieningen worden geleidelijk ingevoerd;
- Pragmatische/suboptimale aanpak om bedrijven aan te sluiten in de binnenstad;
- Voortdurende juridische procedures op het terrein van privacy in relatie tot DIFTAR;
- Beperkte anonieme prepaid-betalingsmogelijkheden met het huidige technisch platform;
- De beoogde gedragsverandering van inwoners vindt plaats onder kritische omstandigheden, dit heeft naar verwachting negatieve effecten op het benodigd draagvlak.

We hechten er aan deze inzichten met u te delen, opdat u deze kunt betrekken bij de verdere besluitvorming over de invoering van DIFTAR en de daarbij te hanteren tijdspanne.

Tot slot. Een heel belangrijke voorwaarde voor het welslagen van DIFTAR is het draagvlak en vertrouwen dat inwoners hebben in de gekozen systemen. Bij het ontbreken hiervan is het afbreukrisico groot, dit kan leiden tot ongewenst ontwijkgedrag en tot een bovenmatige inzet op het voorkomen van deze uitwassen. Ook de beoogde milieudoelstellingen op gebied van afvalreductie en -scheiding zijn in die situatie niet realiseerbaar.

Datum : 1 mei 2018
Zaaknummer : 252889
Pagina : 5

Wij constateren dat het draagvlak sterk onder druk staat door de discussies rond de afvalpas, korting op de kwijtschelding in relatie tot invoering van DIFTAR, slepende trajecten en procedures van OI-invoering en de teruglopende kwaliteit van de openbare ruimte. Meer tijd nemen in de voorbereiding en het herstellen van het vertrouwen in de reeds ingezette veranderingen, zal leiden tot een betere uitgangspositie voor de invoering van DIFTAR.

Hoogachtend
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage(n)
– Geen.